

Förvaltningsplan för rovdjur i Blekinge län 2015-2019

Rapport, år och nr: 2015/9

Rapportnamn: Rovdjursförvaltningsplan för Blekinge län 2015-2019

Utgåva: Publiceras på webb och i tryck

Utgivare: Länsstyrelsen Blekinge län, 371 86 Karlskrona.

Dnr: 511-2827-2015

Författare/Kontaktperson: Ulrika O Widgren

Foto/Omslag: Bertil Larsson, Lodjur i Granemåla. Foto: Lars Petersson

Layout: Martin Stålhammar

ISSN: 1651-8527

Tryckeri, upplaga: Ineko AB, 100 ex

Tryckår: 2015

Länsstyrelsens rapporter: www.lansstyrelsen.se/blekinge/publikationer

© Länsstyrelsen Blekinge län

Förord

Förvaltningsplanen för rovdjur är ett policydokument som gäller under åren 2015–2019 i Blekinge län.

Målet med rovdjursförvaltningen nationellt är att de stora rovdjuren (björn, varg, lo, järv och kungsörn) ska finnas i så stort antal att arterna långsiktigt finns kvar i den svenska faunan och att de kan sprida sig till sina naturliga utbredningsområden. Spridningen ska ske i en sådan takt som främjar samexistensen mellan människor och dessa arter, samtidigt som skador och olägenheter förebyggs och begränsas.

Syftet med förvaltningsplanen är att formulera mål för rovdjursbestånden samt strategier, riktlinjer, åtgärder och rutiner för rovdjursförvaltningen. Förvaltningen ska genom öppenhet och dialog med allmänhet och företrädare för berörda näringar och intressen förebygga och minska de konflikter och motsättningar som finns i synen på de stora rovdjuren.

Enligt rådande rovdjurspolitik ska rovdjursförvaltningen ske genom adaptiv förvaltning, vilket innebär att den utformas på ett sätt som tar hänsyn till nya eller förändrade förhållanden. Det är en flexibel förvaltning vars syfte är att möjliggöra löpande anpassningar vid förändringar av, eller ny kunskap om, ekosystemen.

Enligt 7 § förordning (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn, ska en rovdjursförvaltningsplan för länet upprättas av Länsstyrelsen. Förvaltningsplanen ska prövas för godkännande av länets viltförvaltningsdelegation i enlighet med 4 § förordning (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer. Enligt 6 § Naturvårdsverkets föreskrifter (2014:22) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn, ska förvaltningsplanen gälla i högst sex år och beskriva målsättning och riktlinjer för länsstyrelsens förvaltningsarbete. I arbetet med att beskriva målsättningar i rovdjursförvaltningsplanen ska länsstyrelsen beakta den nationella förvaltningsplanen för respektive art.

Innehållsförteckning

Förord	
Innehåll	
1 Inledning	5
1:1 Syfte	5
1:2 Målgrupp	5
2 Förvaltningens organisation	6
2:1 Rovdjursförvaltningsområde	6
2:2 Länsstyrelsen	7
2:3 Viltförvaltningsdelegationen	7
3 Förvaltningens ramar	8
3:2 Internationella direktiv	8
3:3 Nationella mål	8
3:4 Ekosystembaserad och adaptiv förvaltning	8
4 Nulägesanalys	9
4:1 Påverkan på ekosystemet	9
4:2 Bytesdjur i södra Sverige	9
4:3 Populationsstorlek och mål	10
4:4 Människan och rovdjuren	11
5 Mål för rovdjursförvaltningen i Blekinge	12
5:1 Förutsättningar för rovdjur i Blekinge	12
5:2 Populationsmål	13
5:3 Övriga förvaltningsmål	15
6 Förvaltning för att nå målen	16
6:1 Angrepp på tamdjur	16
6:2 Skadeförebyggande åtgärder	16
6:3 Information och kommunikation	18
6:4 Licensjakt	19
6:5 Åtgärder mot illegal jakt	19
Länkar	19
Bilagor	20
Bilaga 1. Definitioner av begrepp	
Bilaga 2. Rovdjurens ekologi och biologi	
Bilaga 3. Aktörer inom rovdjursförvaltningen	
Bilaga 4. Rovdjursdatabaser	

1 Inledning

1:1 Syfte

Länsstyrelsen ska enligt förordning (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn upprätta en regional förvaltningsplan för dessa arter. Planen ska beskriva hur de politiska målen om en gynnsam bevarandestatus och långsiktigt livskraftiga stammar för rovdjuren ska uppnås. Samverkansrådet i det södra rovdjursförvaltningsområdet ska enligt samma förordning med beaktande av länens rovdjursförvaltningsplaner och de fastställda miniminivåerna utforma långsiktiga övergripande riktlinjer för rovdjursförvaltningen i rovdjursförvaltningsområdet.

Populationsmålen ska vara vetenskapligt grundade och bygga på biologisk kunskap, men hänsyn ska även tas till andra faktorer såsom socioekonomiska aspekter och regionala förutsättningar. Målen ska också anpassas till nationella mål och riktlinjer.

Planen ska ge förutsättningar för en förutsägbar förvaltning med tydliga mål och riktlinjer och åtgärder för hur målen ska uppfyllas. Genom öppenhet och dialog kring den regionala förvaltningens mål och strategier kan även de konflikter och motsättningar som finns i synen på de stora rovdjuren förebyggas och minskas.

Förvaltningsplanen ska enligt 4 § förordningen (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer prövas för godkännande av länets viltförvaltningsdelegation. Planen ska gälla tillsvidare och revideras efter behov.

1:2 Målgrupp

Förvaltningsplanen ska användas av förvaltande myndigheter som ett verktyg i den löpande förvaltningen. Förvaltningsplanens målgrupp är i första hand Länsstyrelsens tjänstemän, Viltförvaltningsdelegationen och berörda intresseorganisationer. Den är också till för länets invånare som en källa till information.

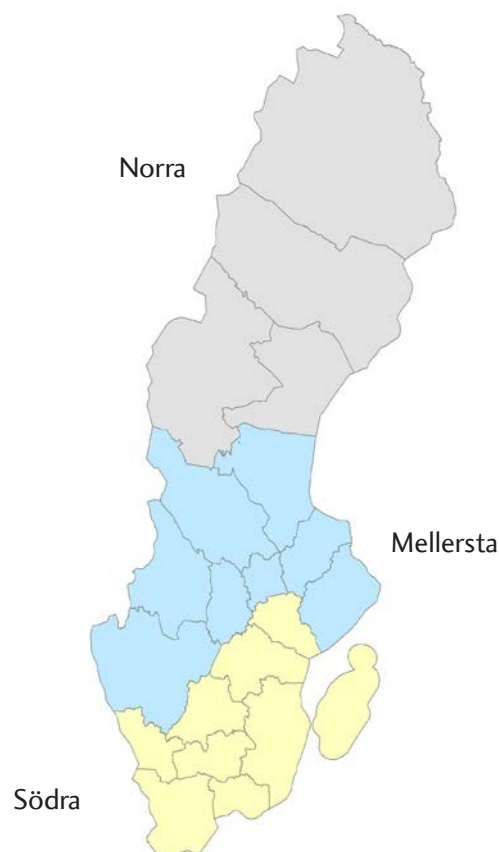

Foto: Lars Petersson

2 Förvaltningens organisation

2:1 Rovdjursförvaltningsområde

Sverige är uppdelat i tre rovdjursförvaltningsområden södra, mellersta och norra (Förordning 2009:1263). Naturvårdsverket fastställer miniminivåer för rovdjur för dessa olika förvaltningsområden. Det södra rovdjursförvaltningsområdet består av nio län, varav Gotland på grund av isolering, har en egen rovdjursproblematik. Övriga län är Södermanland, Östergötland, Jönköping, Kalmar, Halland, Kronoberg, Blekinge och Skåne.

Figur 1. Landets förvaltningsområden för rovdjur.

Varje rovdjursförvaltningsområde har ett samverkansråd vilket består av de berörda länens landshövdingar. På samverkansrådets möten fattas beslut av övergripande karaktär. Besluten som fattas på samverkansråden är rådgivande för de berörda länens viltförvaltningsdelegationer.

2:2 Länsstyrelsen

Länsstyrelsen har ansvar för förvaltningen av varg, björn, lo, järv och kungsörn i länet. I praktiken innebär det i Blekinge en förvaltning av lo och i viss mån varg, då kungsörn, järv och björn inte finns etablerade i länet.

Naturvårdsverket har möjlighet att överlämna rätten att besluta om skydds jakt efter de stora rovdjuren till länsstyrelsen. Det är en styrka om beslut om skydds jakt efter rovdjuren fattas regionalt, nära de som berörs av besluten. Sedan 2014 behöver inga specifika förutsättningar vad gäller rovdjursstammarna i de aktuella länen vara uppfyllda för att delegering ska kunna ske. Det finns inte heller något krav på att Naturvårdsverkets delegeringsbeslut ska omfatta hur stort antal individer av respektive art som högst får fällas genom skydds jakt. Naturvårdsverket har ett uppföljningsansvar att bedöma om möjligheten att jaga rovdjur försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus.

I förvaltningsarbetet ingår årlig inventering av loföryngringar samt kvalitetssäkringar av vargförekomster. Information om rovdjur samt handläggning av ansökningar om ersättningar för viltskador handläggs av Länsstyrelsen. Länsstyrelsen ska lämna förslag till samverkansrådet på det minsta antal föryngringar per år som förvaltningen ska syfta till att upprätthålla för förekomsten av rovdjur (lo och varg i Blekinge). Beslut om länets inriktning och övergripandemål för förvaltningen tas i viltförvaltningsdelegationen. Rovdjursförvaltningen finansieras med medel från Naturvårdsverket, Landsbygdsprogrammets medel för rovdjursstängsel, samt länsstyrelsens förvaltningsanslag.

2:3 Viltförvaltningsdelegationen

Viltförvaltningsdelegationen är en del i den regionala förvaltningen av rovdjur och övrigt vilt. Delegationen, som är en del av länsstyrelsen, beslutar om övergripande riktlinjer för viltförvaltningen i länet gällande till exempel skötseln av älgstammen, licensjakt och skydds jakt, samt godkännande av förslag på regionala miniminivåer för rovdjur. Viltförvaltningsdelegationen består av politiska företrädare, samt representanter för Polismyndigheten, jakt- och viltvårdsintresset, naturvårdsintresset, friluftsinintresset, ägare och brukare av jordbruksmark, lokalt näringsliv och turism, skogsnäringen och yrkesfisket.

Foto: Lars Petersson

3 Förvaltningens ramar

3:1 Internationella direktiv

De stora rovdjuren ges ett starkt skydd i lagstiftning och regelverk. Lodjur, varg och björn är upptagna i EU:s art- och habitatdirektiv (92/43/EEG) bilaga 4, som omfattar arter som har ett gemenskapsintresse och kräver ett strikt skydd. Kungsörnen omfattas av fågeldirektivet (2009/147/EG) tillsammans med andra arter vars livsmiljö ska bevaras för att säkerställa arternas överlevnad och fortplantning. Sveriges internationella åtaganden utgör ramarna för de åtgärder som genomförs för arternas bevarande i Sverige, liksom för förvaltningen av våra rovdjur.

3:2 Nationella mål

Rovdjursfrågorna har under det senaste årtiondet varit föremål för flera utredningar vilka slutligen resulterat i den senast antagna propositionen "En hållbar rovdjurspolitik" (prop. 2012/13:191). Det övergripande och långsiktiga målet för rovdjurspolitiken är att varg, björn, järv, lodjur och kungsörn i Sverige ska finnas i ett så stort antal att de långsiktigt kan finnas kvar i den svenska faunan, samt att arterna kan sprida sig i sina naturliga utbredningsområden, samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas.

3:3 Ekosystembaserad och adaptiv förvaltning

Ekosystemansatsen inom rovdjursförvaltningen innebär att åtgärder ska genomföras på den lägsta lämpliga beslutsnivån i syfte att skapa engagemang och delaktighet. Ekosystemansatsen betonar även vikten av försiktighetsprincipen, vilken för rovdjuren innebär att man bör vara särskilt varsam till dess att populationerna uppnått gynnsam bevarandestatus. Försiktighetsprincipen omfattar även bevarandet av landsbygdsföretagen, vilka ger förutsättning för bibehållen biologisk mångfald genom hävd och ekonomiskt och socialt hållbara samhällen utanför städerna. Det är viktigt att ta hänsyn till skador på näringar, förutsättningar för kontinuerlig hävd av betesmarker, liksom människors inställning till rovdjur.

Förvaltningen av de stora rovdjuren ska vara adaptiv, vilket innebär att den utformas på ett sätt som tar hänsyn till nya eller förändrade förhållanden. Åtgärder följs upp och justeras kontinuerligt mot uppsatta mål. Inventeringar av rovdjur och dess bytesdjur är av central betydelse för att observera populationsförändringar.

Foto: Lars Petersson

4 Nulägesanalys

4:1 Påverkan på ekosystemet

I ett naturligt (liten mänsklig påverkan) ekosystem kan stora rovdjur som varg och lodjur ha en stor betydelse för den biologiska mångfalden. Genom deras reglering av populationer av växtätare gynnas blombärande buskar och träd och därmed insekter och småfåglar. Stora rovdjur begränsar ofta även mindre rovdjur vilket gynnar de arter som de mindre rovdjuren jagar. Men i ett ekosystem med betydande mänsklig påverkan där också jakt utgör reglering av klövvilt blir rovdjurens påverkan på biologisk mångfald mindre. Den positiva påverkan från de stora rovdjurens predation märks mest på indirekta effekten av färre rovdjur, samt att asätare gynnas av tillgång på kadaver under hela året (Status and ecological effects of the world's largest carnivores. Science 343: no 6167).

4:2 Bytesdjur i södra Sverige

Vargens påverkan på vilt i Sverige har framförallt studerats i Mellansverige där älgen utgör 95 % av bytesdjuren (slu.se/Håkan Sand). Forskning visar att en familjegrupp av varg dödar ungefär 120 älgar per år. Under sommaren utgör årskalvar nästan hela andelen av de fällda älgarna. Övrig tid av året utgörs en tredjedel av de fällda älgarna av kalv, resten av ettåringar och äldre älgar. Vargens inverkan på jaktuttaget av älg påverkas av hur mycket älg som finns och storleken på vargreviret. Om tätheten av älg är stor och vargreviret är stort så blir påverkan på jaktuttaget liten. Är älgtätheten låg och revirstorleken liten blir påverkan större. I Mellansverige är det fortfarande främst älgjakten som styr älgpopulationens tillväxt och storlek (Strategier för beskattning av älg, med och utan rovdjur, SLU, 2012).

I södra rovdjursförvaltningsområdet är vilttätheterna ofta höga och det finns fler arter av bytesdjur än i Mellansverige. I det perspektivet kan det vara intressant att jämföra med studier av varg från till exempel Polen. Där har man funnit att vargar främst äter kronhjort, vildsvin och rådjur. På årsbasis tog de under studien i snitt 57-105 kronhjortar, 19-38 vildsvin och 19-25 rådjur per 100 km². Predationen var störst på yngre djur och minskade kronhjortens populationstillväxt. Påverkan var mindre på populationsnivåerna hos vildsvin och rådjur (Journal of Mammology 81 (1):197-212, 2000). Studier visar att vargen kan föredra ett visst bytesdjur, genom att de tar oproportionerligt många individer av en art i förhållande till hur många individer det finns av alla klövdjursarter i ett visst område. I Italien finns till exempel familjegrupper av varg som föredrar vildsvin framför andra klövdjur (Ada Theriologica 36(1-2):141-151, 1991).

Sammanfattningsvis tycks familjegrupper av varg i olika områden föredra olika bytesdjur. I likhet med vargens uttag av älg i Mellansverige kommer sannolikt påverkan på klövviltsarter i södra rovdjursförvaltningsområdet bli större vid mindre revirstorlek och lägre klövviltstätheter och mindre när reviren är större och klövviltstätheterna högre.

I hela landet söder om renskötselområdet är rådjur det dominerande bytesdjuret för lodjuren. En lohona med ungar tar i genomsnitt mellan 5 och 6 rådjur per månad. Förmodligen är denna kvot lägre i områden med glesare rådjurstam. Ensamma lohonor tar 2,5 – 3 rådjur per månad och hanar tar

3,5 – 4 rådjur per månad. Brytpunkten där lodjuren tar ut mer rådjur ur stammen än som produceras varierar givetvis både geografiskt och tidsmässigt och är alltså beroende av lodjursstammens täthet i förhållande till tätheten av rådjur. (Rapport till Rovdjursutredningen 2006, SLU, Lodjuret – Artfakta).

4:3 Populationsstorlek och mål

Årligen genomförs inventering av rovdjur, under perioden första oktober till sista februari. Förutsättningarna varierar i landet med tillgången till snö och bra spårförhållanden. Framförallt i södra Sverige pågår inventeringsförsök med viltkameror, som komplement till fältinventering.

Tabell 1. Referensvärden, inventeringsresultat och politiska målnivåer för rovdjur. SRFO= södra rovdjursförvaltningsområdet.

	Varg	Lo	Kungsörn
Mål utbredningsområde	Hela Sverige förutom Gotlands län	Hela Sverige förutom Gotlands län	Hela Sverige
Nationellt referensvärde	270 individer	870 individer	150 lyckade häckningar
Förekomst 2013/14, landet	400 individer	142 familjegrupper, ca 840 individer	192 lyckade häckningar
Förekomst 2013/14, SRFO (se fig 1)	-	13,5 familjegrupper	16 lyckade häckningar
Miniminivå SRFO	-	23 familjegrupper	-

Källa: Rovdjursforum juni 2015.

Den senaste inventeringen av lodjur, vintern 2014/15, visar att lodjuren ökar i norra Sverige. Populationsberäkningar utifrån inventeringsresultaten på 172 familjegrupper visar att det finns runt 1020 lodjur i Sverige. I södra Sverige visar inventeringsresultaten att lodjurstammen är stabil och att resultatet ligger nära föregående års inventering (Naturvårdsverket).

Trenden för vargstammen i Skandinavien, baserat på antalet registrerade familjegrupper, pekar fortsatt uppåt. Från vintern 1999/2000 har vargpopulationen vuxit från 13 till 68 familjegrupper och par vintern 2014/15.

I Sverige beräknas antalet vargar till cirka 415 vargar. Den årliga tillväxttakten, baserat på inventering av familjegrupper, har den senaste 10 årsperioden varit runt 15 procent. Vinterns jakt 2014/15 på varg motsvarar vargstammens årliga tillväxt på cirka 15 procent. Det gör att vargstammen beräknas vara på ungefär samma nivå som föregående år (Naturvårdsverket).

4:4 Människan och rovdjuren

Det finns flera studier om människans attityder till rovdjur, bland annat jämförelser mellan stad och landsbygd. Synpunkterna på rovdjur är olika på nationell och lokal nivå, där toleransen är lägre (Attityder till rovdjur och rovdjursförvaltning, 2014:1, SLU). Rovdjursturismen är välutvecklad i delar av landet och kan bidra till att öka acceptansen till rovdjuren hos lokalbefolkningen, men det beror på den grundläggande attityden till rovdjuren och avståndet till verksamheten samt hur seriös arrangören är. Rovdjursturism kan även bidra till regional utvecklingen (Rovdjursturism, rapport 5688, Naturvårdsverket).

Skador på vilt och tamdjur

Viltskadecenter publicerar årligen rapporter över antal viltskador i länet, senast "Viltskadestatistik 2014- Skador av fredat vilt, på tamdjur, hundar och gröda" Rapport från Viltskadecenter, SLU 2015-1.

Tabell 2. Antalet besiktningar på hjort och tamdjur genomförda i Blekinge län under åren 1995-2014 och hur många av angreppen som konstaterats vara orsakade av lo eller varg.

År	Besiktningar	Lodjursangrepp	Vargangrepp
1995-2014	151	24	15
2010	13	0	0
2011	21	4	1
2012	28	14	0
2013	12	0	0
2014	9	0	1

Källa: Rovdjursforum juni 2015.

Antalet skador på tamdjur varierar mellan åren. Under 2014 besiktigades 9 angrepp på tamdjur, ett fall konstaterades vara lo eller varg. Angrepp av lo på tamdjur är ovanligt i Blekinge, men under 2015 har en tacka dödats av lo (juni 2015). I Blekinge län finns två besiktigade och dokumenterade rovdjursangrepp på hund. Båda inträffade 1999, ett angrepp av varg och ett av kungsörn. Det förekommer även att lodjur angriper tamkatter.

Figur 2. Vilttägn i Blekinge, företrädesvis med dovhjort. Källa Länsstyrelsen.

I Blekinge är hjortnäringen en stabil eller växande näring på landsbygden. Flera hägn, med framförallt dovhjort finns i länet, totalt ca 30-35 aktiva. Ofta kombineras hjortverksamheten med gårdsbutik, besök och samarbete kring förädling av varor i bygden. 75 % av besiktningarna under senaste 20 åren, där lodjur orsakat angreppet, avser dovhjort (resten avser får).

5 Mål för rovdjursförvaltningen i Blekinge

5:1 Förutsättningar för rovdjur i Blekinge

Blekinges geografi med skogsbygd i norr, mellanbyggens odlingslandskap och ädellövskog med övergången till kustbygden gränsande till havet, innebär olika förutsättning för lo och varg. Södra mellanbyggden och kustbyggd, som dessutom avgränsas av E22 utgör sämre förutsättning. I dessa delar koncentreras även befolkning och tätorter. Konstaterade föryngringar av lo och enstaka vandringsvarg förekommer framförallt i norra delarna av länet, inte sällan mot gränsen till Skåne och Kronoberg eller Kalmar län.

Blekinge har en stor variation av naturtyper med höga naturvärden. Många av naturtyperna kräver ett tamdjursbete för att värdena ska behållas. Flera jordbrukare, särskilt i skogsbygden, bedriver en diversifierad verksamhet med småskalig djurhållning som en del. Det finns därför många mindre djurhållare i länet som tillsammans håller stora arealer naturbetesmarker öppna. I Blekinge har lammproduktionen ökat på senare år, vilket är positivt, både avseende företagandet i lammnäringen och fårens möjligheter att bidra till ett öppet landskap. I dagsläget i Blekinge finns drygt 400 fårbesättningar (Jordbruksverket 2014). Förutom får finns även andra betesdjur som bidrar till ett öppet landskap. En förutsättning för att behålla och helst öka djurhållningen är att fåregare kan freda sina djur från rovdjursangrepp. I Blekinge finns idag inget etablerat vargrevir, men antalet angrepp i södra Sverige har ökat på senare år.

I södra Sverige bedöms förutsättningarna för vargetableringar vara mer gynnsamma i områden med lägre täthet av fårbesättningar. I Blekinge är de norra delarna identifierade som områden med låg täthet av fårbesättningar.

5:2 Populationsmål

En till tre lodjursföryngringar har konstaterats i länet under senare års inventeringar. Ofta delas familjegrupper med angränsande län, då hemområden går över länsgränsen. Vandringsvarg förekommer då och då. Kungsörn observeras regelbundet, men ingen häckning har hittills konstaterats.

Resultat av inventering

Antalet observationer av rovdjur varierar mellan åren, mycket beroende av tillgången till spårnö. 2012 förordnade Länsstyrelsen ytterligare kvalitetssäkrare av rovdjursspår, vilket också påverkat antalet registrerade observationer. För varg handlar skillnaderna framförallt om förekomst överhuvudtaget i regionen. 2012 vandrade en ung hane genom länet och vid en tidpunkt med gynnsamma spårförhållanden, vilket ökade antalet observationer. Av tabellen kan även utläsas att det är betydligt enklare att artbestämma ett lodjursspår än att skilja varg från hundspår. Ofta är mer än hälften av lodjursobservationerna korrekta.

Tabell 3. Registrerade observationer av lo och varg i Blekinge.

VARG	Registrerade observationer	Dokumenterade säkra	Felaktiga	Kan ej bedömas osäkra	Säkra föryngringar
2014	12	0	4	8	0
2013	28	1	14	13	0
2012	33	1	15	17	0
2011	4	0	3	1	0
2010	7	0	7	0	0

LO	Registrerade observationer	Dokumenterade säkra	Felaktiga	Kan ej bedömas osäkra	Säkra föryngringar
2014	52	26	3	23	1,5
2013	27	16	4	7	1
2012	62	46	4	12	2
2011	44	35	5	4	1
2010	52	39	5	8	1

Källa Rovbase 2015-06-15.

Miniminivåer

Enligt förordning (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn ska länsstyrelsen till samverkansrådet lämna förslag till det minsta antal föryngringar per år som förvaltningen ska syfta till att upprätthålla (miniminivå) för förekomsten av björn, varg, järv och lo i länet. Efter förslag av samverkansråden ska Naturvårdsverket fastställa miniminivåer.

Tabell 4. Naturvårdsverkets fastställda miniminivåer för lo (årliga föryng-ringar).

Område	Fastställd miniminivå	Inriktning för miniminivåer under perioden
Norra Rovdjursförvaltningsområdet	66,5	66,5
Mellersta Rovdjursförvaltningsområdet	62	57,5
Södra Rovdjursförvaltningsområdet	18,5	23
Södermanland	3	
Östergötland	3,5	
Jönköping	2	
Kronoberg	3	
Kalmar	3	
Blekinge	1	
Skåne	0	
Halland	3	
Hela landet	147	147

Källa Naturvårdsverket.

I beslutet för miniminivåer anges även förvaltningens inriktning för miniminivåerna. Inriktningen visar önskad utveckling för rovdjursstammens spridning under beslutsperioden. Naturvårdsverket menar att lodjursstammen i mellersta förvaltningsområdet kan minska något och öka i södra. I södra förvaltningsområdet finns en större bytestillgång och tillgång till lämpliga områden. Miniminivåerna kommer att ses över vart tredje år och allt eftersom lodjuren sprider sig kan miniminivåerna justeras.

Miniminivå lodjur

Den av Naturvårdsverket fastställda miniminivån för Blekinge är en föryngring per år. Förvaltningens inriktning för miniminivån i länet är två föryngringar per år.

Miniminivå varg

Då länet saknar föryngring av varg finns ingen fastställd miniminivå.

Förvaltningsmål

Ett förvaltningsmål anger hur mycket över miniminivån länsstyrelsen, med sin viltförvaltningsdelegation, anser att artens antal bör vara med hänsyn till förvaltningens syfte och regionala förutsättningar. Ett förvaltningsmål kan uttryckas som ett intervall där hänsyn tas till artens naturliga fluktuationer så som tillfälliga nedgångar och osäkerheten i inventeringsresultaten mm.

Förvaltningsmål lodjur

Förvaltningsnivån är 3-5 föryngringar per år.

Förvaltningsmål varg

Då länet saknar föryngring av varg fastställs ingen förvaltningsnivå.

5:3 Övriga förvaltningsmål

Förvaltning av rovdjur och deras bytesdjur utgår ifrån att det finns utrymme för både rovdjurspredation och jaktuttag.

Målsättningen för rovdjursförvaltningen i länet är att:

- Bidra till gynnsam bevarandestatus för rovdjur i landet. Antalet familjegrupper av lodjur i länet är minst 3-5.
- Minimera skador på tamdjur och hägnat vilt genom skadeförebyggande åtgärder, såsom rovdjursavvisande stängsel. Arbete för ökade bidrag till rovdjurssavvisande stängsel, förbättrad kunskap om förebyggande åtgärder och genom jakt. Hänsyn tas till områden med höga tätheter av djurbesättningar/särskilt sårbara områden och risken för rovdjursangrepp vid beslut om skyddsjakt.
- Effektiv hantering av ersättning vid uppkomna skador enligt Viltskadecenters rekommendationer. Ersättning ska kunna betalas ut vid ett första angrepp oavsett om förebyggande åtgärder har vidtagits eller inte.
- Bibehålla eller öka förtroende för Länsstyrelsen och dess rovdjurshandläggare, genom professionellt akutstöd och besiktning vid angrepp, effektiv hantering av ersättning, riktade informationsinsatser och god förankring i viltförvaltningsdelegationen.
- Förebygga illegal jakt genom samarbete mellan Länsstyrelsen, Polismyndigheten och jägarorganisationerna.

Foto: Lars Petersson

6 Förvaltning för att nå målen

Om rovdjursstammarna förvaltas på nivåer som ligger så nära av Länsstyrelsen angivna miniminivåer att det vid en uppföljning visar sig att populationen ligger under nivån, har arten inte längre gynnsam bevarandestatus och förvaltningsåtgärder som licensjakt blir mycket svåra att motivera. Det kan även påverka möjligheten att besluta om skyddsjakt.

Förvaltningen ska även ta hänsyn till andra mål som till exempel skador och attityder och, i mån det är möjligt, anpassa förvaltningen för att uppfylla dessa mål. Även andra följder av närvaro av rovdjur ska beaktas, till exempel möjligheter till tamdjursuppfödning och bevarande av skyddsvärda biotoper.

6:1 Angrepp på tamdjur

I Sverige är det oftast får som angrips av rovdjur, men även nötboskap och andra djurarter utsätts ibland för skador. Antalet rovdjursdödade tamdjur kommer sannolikt att öka under de närmaste åren. Den största anledningen till detta är att varg och lodjur sprider sig söderut till områden vilka idag saknar stora rovdjur och som har ett större antal tamdjursbesättningar.

Alla skador som misstänks vara orsakade av stora rovdjur ska anmälas och besiktigas av länsstyrelsens besiktningsmän. Besiktningsmännen är utsedda av länsstyrelsen och utbildade av Viltskadecenter. De kan besiktiga skador och informerar även om skadeförebyggande åtgärder. De har blanketter för ansökan om ersättning och kan hjälpa till att fylla i dem. En besiktning utförd av länsstyrelsens besiktningsman är alltid kostnadsfri.

Om dina djur blir utsatta för skada:

- Anmäl omgående skadan till din Länsstyrelse eller direkt till en besiktningsman.
- Flytta inte djurkroppar från fyndplatsen och försök att låta omgivningen vara orörd.
- Vidtag akuta åtgärder tillsammans med besiktningsmannen för att minska risken för ytterligare angrepp.
- Sök ersättning för dödade och skadade tamdjur hos länsstyrelsen.

6:2 Skadeförebyggande åtgärder

Information om åtgärder för att skydda hundar mot angrepp från rovdjur och hantering av närgångna rovdjur finns på viltskadecenters hemsida. Uppdaterad och mer utförlig information finns på Viltskadecenters hemsida.

Rovdjursavvisande stängsel

Den effektivaste förebyggande åtgärden för att förhindra angrepp på tamdjur är stängsling med rovdjursavvisande elstängsel kring betesmarker. Elstängsel har god effekt mot de flesta rovdjur, men det är viktigt att ett stängsel mot rovdjur utformas och underhålls på rätt sätt. Ett felaktigt uppsatt stängsel ger inte det skydd som förväntas. Det är också mycket viktigt att stängslet underhålls. I brist på rovdjursavvisande stängsel kan ett vanligt fårstängsel ge ett bra skydd, om det inte ligger i

anslutning till stenmur, virkeshög eller annat som kan användas vid hopp över stängslet, samt inte i anslutning till öppet mot vatten. På Viltskadecenter finns bra råd om hur man stängslar, bland annat genom boken Stängsling mot stora rovdjur (2014).

Sambete med nöt

Nötdjuren försvarar inte fåren utan fungerar avskräckande och försvarar sig själva om rovdjuren kommer i närheten. I Nordamerika har metoden testats och har under vissa förhållanden visat sig reducera predationen från prärievarg på får med närmare 50 procent. En relativt effektiv och billig metod om bägge djurslagen redan finns på gården eller på granngården. Idag finns dock ingen tradition vad gäller att prägla får på nöt i Sverige, (Viltskadecenter).

Skrämselanordningar

Skrämmorna drivs via ström från nät eller batterier och genererar ljud eller ljus regelbundet. Då ett djur närmar sig en skrämman blir intervallen oregelbundna (Viltskadecenter).

Boskapshundar och lamor

Lamor har använts för att skydda fårbesättningar mot prärievarg i USA. Lamorna betraktar tamdjursflocken som sin flock och uppfattar rovdjuren som ett hot mot flocken. Endast ett fåtal försök har gjorts i Sverige och utvärdering av erfarenheterna med tamdjursvaktande lamor saknas. Det finns flera hundraser som avlats fram för att vakta tamdjur, t ex maremma, komondor och kuvasz. Viltskadecenter har gett ut en broschyr om boskapsvaktande hundar. Den som är intresserad av att använda sig av boskapsvaktande hundar rekommenderas att kontakta Viltskadecenter. Syftet är att hunden ska knyta känslomässiga band till tamdjuren, som då kommer att omfattas av hundens vaktinstinkter. Boskapshundar är ovanligt i Sverige men förekommer i flera länder med varg och tamdjur, till exempel Spanien och Italien. En boskapsvaktande hund är inte en sällskapshund och till en början krävs ett omfattande engagemang från hundägaren. (Viltskadecenter).

Skyddsjakt

Vid upprepade angrepp på hägnat vilt eller tamdjur inom ett begränsat område, kan det bli aktuellt med skyddsjakt enligt jaktförordningen (1987:905). Den som drabbats av eller riskerar att drabbas av allvarlig skada kan ansöka om skyddsjakt.

Vid en ansökan om skyddsjakt kan en stegvis bedömning se ut så här:

- Är det sannolikt att en allvarlig skada kommer uppstå eller förvärras under rådande förhållanden.
- Försvarar skyddsjakten upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus hos arten.
- Finns det någon annan lämplig lösning.

På Naturvårdsverkets hemsida finns fördjupade riktlinjer för beslut om skyddsjakt.

§28-ärenden

Tamdjursägare har också rätt att skydda sina djur, med vissa villkor, utan att ett särskilt beslut om skyddsjakt krävs. Detta framgår av 28 § i jaktförordningen (1987:905). Om man har använt rätten att skydda sina tamdjur ska detta omedelbart anmälas till Länsstyrelsen. Rutiner för detta finns på Länsstyrelsens hemsida. Den som anmäler blir kontaktad av en besiktningsman som snarast möjligt kommer till platsen tillsammans med en tjänsteman från Länsstyrelsen. Södra rovdjursförvaltningsområdet samarbetar för att upprätthålla en effektiv beredskap med besiktningsmän enligt §28.

Den som dödar ett rovdjur för att freda sina tamdjur måste tänka på att:

- Man måste försöka att skrämma rovdjuret först.
- Angreppet måste vara pågående eller omedelbart förestående.

Bidrag till skadeförebyggande åtgärder

Länsstyrelsen har utbildade besiktningsmän vars uppgift är att besiktiga rovdjursrivna tamdjur. I deras uppdrag ingår rådgivning och hjälp med insatser för att minska risken för upprepade angrepp. Länsstyrelsen kan ge ekonomiskt bidrag till skadeförebyggande åtgärder som har dokumenterad skadeförebyggande effekt och även utveckling av åtgärder som bedöms kunna ge skadeförebyggande effekt. Länsstyrelsen har också beredskap att vidta akuta åtgärder genom att låna ut akutstängsel, elaggregat, så kallade lapptyg eller ljud-och ljuskällor. Kontakta gärna Länsstyrelsen om du har idéer eller uppslag som kan fungera skadeförebyggande.

6:3 Information och kommunikation

Förekomsten av rovdjur väcker ibland starka känslor och behovet av saklig information är stort. Länsstyrelsens besiktningsmän är viktiga resurspersoner för insamling och spridning av information ute i länet i samband med sina besök hos djurägare och i möten med markägare, djurhållare, jägare och allmänheten.

Länsstyrelserna i södra rovdjursförvaltningsområdet har tagit fram en kommunikationsplan för rovdjursförvaltning. Syftet är att det ska finnas gemensamma rutiner för Länsstyrelsernas information och kommunikation i rovdjursfrågor. Denna plan fastställs av viltförvaltningsdelegationen i respektive län, vilket ännu inte är gjort i Blekinge.

I Blekinge län finns en SMS-tjänst riktad till tamdjursägare och hjorthägnsinnehavare. Tjänsten aktiveras då förekomst av varg kvalitetssäkrats eller ett rovdjursangrepp kvalitetssäkrats.

6:4 Licensjakt

Populationsreglerande jakt kan för rovdjur enbart bedrivas som licensjakt, enligt nuvarande jaktlagstiftning. Det gäller under förutsättning att mål och förvaltningsnivåer är uppnådda. När och om rovdjurspopulationerna når sådana nivåer att licensjakt kan tillåtas kan också ny kunskap om förändringar i populationernas kön- och åldersstruktur styra vilka individer som bör jagas för att på bästa sätt förvalta populationen.

6:5 Åtgärder mot illegal jakt

Länsstyrelsen har ett uttalat ansvar för att förebygga jaktbrott genom samarbete med Polis och Åklagarmyndighet. Samarbetet behöver stärkas för att hitta vägar att förhindra den illegala jakten. Den senaste rovdjursutredningen anger att en omfattande illegal jakt på de stora rovdjuren alltjämt pågår och att denna jakt står för en stor del av arternas dödlighet. Det finns en nationell samverkansgrupp mot illegal jakt på stora rovdjur bestående av representanter för länsstyrelse, polismyndighet och åklagarmyndighet samt Världsnaturfonden, Naturvårdsverket, Statens Veterinärmedicinska Anstalt, Statens Kriminaltekniska Laboratorium, Naturhistoriska Riksmuseet och Viltskadecenter. Naturvårdsverket har i uppdrag att genomföra återkommande uppskattningar av den illegala jaktens omfattning.

Länkar

<http://www.lansstyrelsen.se/blekinge>

<http://www.jordbruksverket.se/>

<http://www.naturvardsverket.se/>

<http://www.slu.se/viltskadecenter/>

<http://www.de5stora.com/>

Foto: Lars Petersson

Bilagor

1. Definitioner av begrepp
2. Arternas biologi
3. Aktörer inom rovdjursförvaltningen
4. Rovdjursdatabaser

Bilaga 1. Definitioner av begrepp

Gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet, beskriver vilka förutsättningar som krävs för att en art ska kunna finnas kvar på lång sikt. Bevarandestatusen anses gynnsam när:

1. den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av dess livsmiljö.
2. artens naturliga utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid.
3. det finns, och sannolikt kommer att fortsätta att finnas, en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer ska bibehållas på lång sikt.

Bedömningen av gynnsam bevarandestatus ska göras på vetenskapliga grunder. Riksdagen har tagit ställning till att de stora rovdjuren i Sverige har gynnsam bevarandestatus och angett ett referensintervall. Naturvårdsverket har därefter fastställt exakta referensvärden för rovdjurspopulationernas storlek.

Referensvärden för gynnsam bevarandestatus anger den lägsta nivån för att arten ska ha gynnsam bevarandestatus. Referensvärdet och bevarandestatusen fastställs på nationell nivå av Naturvårdsverket och ska rapporteras till EU vart 6:e år enligt EU:s art- och habitatdirektiv.

Miniminivåer är en fördelning av de nationella referensvärdena per län och rovdjursförvaltningsområden. Miniminivån anges som antalet årliga föryngringar och beslutas av Naturvårdsverket, efter förslag från samverkansrådet med utgångspunkt i Länsstyrelsen förslag som godkänts av viltförvaltningsdelegationen. Förslagen ska vara möjliga att uppnå senast fem år efter fastställande. I beslutet för miniminivåer anges även en inriktning för miniminivåerna, vilken ska visa önskad utveckling för rovdjursstammens spridning under beslutsperioden.

Förvaltningsmålen anger hur mycket över miniminivån Länsstyrelsen, med sin viltförvaltningsdelegation, anser att artens antal bör vara med hänsyn till förvaltningens syfte och regionala förutsättningar. Ett förvaltningsmål kan uttryckas som ett intervall där hänsyn tas till artens naturliga fluktuationer så som tillfälliga nedgångar och osäkerheten i inventeringsresultaten mm.

Bilaga 2. Rovdjurens ekologi och biologi

Lodjur

Fakta är hämtad från Viltskadecenter.

Lynx lynx eller *Felis lynx*

Utseende

Lodjuret är Skandinavien's enda vilda kattdjur. Det har kort svans med svart "tipp", långa bakben, stora tassar, yviga polisonger och svarta tofsar på öronen. Sommarpälsen är tunn och varmt gulbrun till rödbrun. Vinterpälsen är ljusare, tjockare och längre än sommarpälsen. De flesta lodjur är svartfläckiga, men fläckarna framträder olika mycket på olika individer. Buken är vit. Ögonen är omgivna av ett vitt fält avgränsat av svarta linjer.

Normalvikten för lodjur är 15-25 kg (hanen väger ofta några kilo mer än en hona). De har en mankhöjd på 60-75 cm och en kroppslängd på ca 1 m.

Lodjuren använder sig av lockrop under brunsten som påminner om en berguvs hoanden. Honan och ungarna kommunicerar med pipande eller jamande ljud, medan en uppretad lo morrar och fräser. Det händer även att lodjuren spinner. De flesta honor är två år när de föder sin första kull, som består av 1-4 ungar. Vid kullstorlekar på fler än två ungar dör oftast de minsta ganska snart. Lodjur kan, i sällsynta fall, bli upp till 17 år gamla.

Livsmiljö

Lodjuret lever i hemområden (de hävdar inte revir). Hemområdesstorleken varierar med individ och område, men ligger runt 400 kvadratkilometer för honor och 1 000 kvadratkilometer för hanar. Det är inte ovanligt att olika individers hemområden överlappar varandra. Utanför familjegruppen vandrar djuren vanligtvis ensamma.

Lodjuret är ursprungligen ett skogsdjur. De rör sig gärna i täta skogsområden och varierande terräng. Lodjuren är nattaktiva och vilar oftast hela dagen. Dagleja tas gärna i klippbranter eller under en tät gran, med uppsikt över det egna inspåret.

Föda

Lodjurets bytesval varierar med tillgången på bytesdjur. I Sverige väljs klövdjur i första hand, ren i norr och rådjur längre söderut. Därefter kommer hare och sedan skogsfågel. I Norge har det hänt att lo har slagit vinterkalvar av älg och i Polen kronhjortskalvar och hindar. Lodjur kan lokalt gå hårt åt rävsstammen.

Varg

Canis lupus

Utseende

Vargen har höga ben, rak rygglinje och mer strömlinjeformad kropp än tamhunden. Vargen har stort huvud, stora tassar i förhållande till kroppen och hängande svans. Pälsen är buskig/krusig med grå grundfärg hos den skandinaviska vargen. Sommarpälsen har grågula och rödbruna skiftningar. Internationellt varierar vargens färg i ett flertal nyanser mellan extremerna vitt och svart. Vargen är det största av de vilda hunddjuren. Normalvikten för honvargar är 30–40 kg och för hanvargar 35–50 kg. Mankhöjden kan vara upp till 90 cm för vuxna hanvargar.

Vargen kan yla, skälla, morra och gny. Ylandet har flera funktioner; dels samlar det ihop flockmedlemmar, dels markerar en ylande vargflock sitt revir gentemot andra flockar. Det har också en rent social funktion för flock-medlemmarna. En hotad eller skrämdd varg skäller med korta, mörka/grova skall. Skallet fungerar både som varningssignal till flockmedlemmar och som hot mot inkräktare. Morrandet uttrycker aggressivitet medan gnyendet är ett kontaktljud.

Medellivslängden ligger troligen mellan 3 och 4 år. Få vargar uppnår 10 års ålder.

Livsmiljö

De flesta vargar lever i familjegrupper, som oftast består av föräldraparet och deras ungar. Vargen hävdar revir aktivt och det är inte ovanligt att vargar dödas vid revirstrider. Storleken på reviren varierar med födotillgången och storleken på flocken, men i Sverige är de vanligen 600–1000 kvadratkilometer stora.

Vargarna är mycket anpassningsbara och har funnits i nästan alla landmiljöer på norra halvklotet. Det enda krav de ställer på sitt utrymme är att där finns skydd och tillgång på föda. I dag finns de flesta vargar i områden relativt långt från tät bebyggelse och mänsklig aktivitet.

Fruktsamheten hos varg är hög jämfört med andra stora rovdjur i Skandinavien. Vargarna blir könsmogna vid ca 22 månaders ålder och har därefter potential att föda valpar varje år. Kullstorleken är vanligtvis 3–8 valpar.

Föda

Älg är det viktigaste bytesdjuret i mellersta Sverige. Vargen äter även rådjur, hjort, vildsvin, bäver, grävling, ren och diverse mindre däggdjur. De vargar som dyker upp inom renskötselområdet tar ofta renar.

Kungsörn

Aquila chrysaetos

Utseende

Gamla fåglar har en genomgående mörk dräkt (bruna, brungula, svarta och grå färger). Yngre örnar har vita fält i vingarna och vit stjärt med brett, svart stjärtband. I alla åldrar har örnen ett gult eller ljus rödbrunt nackdok. Kungsörnen är den näst största rovfågeln i Sverige, med en kroppslängd på 0,9 meter, vingspann på 1,90–2,25 meter och en vikt som varierar mellan tre och drygt sex kg.

Livsmiljö

Kungsörnar häckar i skogs- och fjällområden. Vintertid kan de vistas i Syd- och Mellansverige, ytterst få kungsörnar lämnar landet under vintern. Vanligen har varje par flera alternativa boplatser inom reviret. De bygger stora risbon, cirka 1,5 meter i diameter och upp till 5 meter höga. Bona placeras i kraftiga barrträd av tall, gran eller i klippstup, ofta med utsikt över terrängen.

Kungsörnar hävdar revir. Medelavståndet mellan par är i genomsnitt ca 10-17 kilometer, beroende på bytestillgången.

Honan blir könsmogen vid 3-5 års ålder. Hon lägger 1-2 ägg på våren. Oftast överlever inte båda ungarna till vuxen ålder. Den genomsnittliga årsreproduktionen i Sverige ligger runt 0,5 flygfärdiga ungar per par och år.

Kungsörnar kan uppnå hög ålder. Den äldsta kända frilevande kungsörnen i Sverige blev minst 32 år.

Föda

Små och medelstora däggdjur och fåglar, exempelvis hare, tjäder och orre, men också as i stor utsträckning. Ibland kan kungsörnen döda renkalvar och tamdjur som lamm och hundar.

Bilaga 3. Aktörer inom rovdjursförvaltningen

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket är regeringens centrala myndighet med ansvar för att genomföra naturvårdspolitiken för rovdjur. I uppdraget ingår att utveckla och förbättra strategier och metoder för naturskydd, granska och utvärdera resultaten samt att återsrapportera till regeringen.

Nationella rovdjursrådet

Naturvårdsverkets råd för rovdjursfrågor sedan 2002 är ett rådgivande organ som bistår Naturvårdsverket i genomförandet av rovdjurspolitiken. Rådet består av representanter för olika intressegrupper, bland annat jägarorganisationer, naturvårdsorganisationer, skogsbruk, rennäring och annan tamdjurshållning. Rådet sammanträder minst fyra gånger per år och kallas även in för överläggning och råd då särskilt viktiga eller akuta frågor diskuteras vid myndigheten.

Samverkansrådet

Samverkansråden samordnar arbetet mellan länsstyrelserna inom de olika rovdjursförvaltningsområdena i frågor om förvaltning av de stora rovdjuren. Rådet består av landshövdingarna för länen i förvaltningsområdet. Frågor till rådet bereds av en beredningsgrupp som består av rovdjurshandläggare från de olika länsstyrelserna.

Viltförvaltningsdelegationen

I varje län finns en viltförvaltningsdelegation. Hur viltförvaltningsdelegation ska se ut, dess mandat och funktion finns beskrivet i förordningen (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer. Viltförvaltningsdelegationen beslutar om övergripande riktlinjer för viltförvaltningen i länet, bland annat förslag till miniminivåer och rovdjursförvaltningsplan.

Viltskadecenter- Nationellt center för vilt och viltskador

Viltskadecenter är en centrumbildning hos Statens lantbruks universitet (SLU) och ett serviceorgan för myndigheter, organisationer, enskilda företag och allmänheten. Viltskadecenter jobbar på uppdrag av Naturvårdsverket med de skador som kan orsakas av fredat vilt på mänskliga intressen. Viltskadecenters främsta mål är att genom att utveckla och sprida kunskap om metoder som förebygger viltskador bidra till att begränsa de skador som fredade viltarter kan orsaka. Viltskadecenter arbetar också med att samordna, sammanställa och utvärdera inventeringar av rovdjur.

Forskningsprojekt

Ett antal olika forskningsprojekt pågår för lo och varg. Nämnas bör det Skandinaviska Vargforskningsprojektet (Scandulv), och det Skandinaviska Loforskningsprojektet (Scandlynx), som är samarbetsprojekt mellan Norska institutet för naturforskning (NINA) och Grimsö forskningsstation, Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU). Dessa projekt studerar olika aspekter av arternas biologi och ekologi, till exempel populationsdynamik, genetik och inverkan på bytesstammar. För kungsörn finns Naturvårdsverkets och Energimyndighetens projekt Vindval som studerar vindkraftens påverkan på bland annat kungsörn. Forskning om våra rovdjur görs även på ett flertal institutioner på svenska universitet och högskolor.

Intresseorganisationer

Naturskyddsföreningen, Svenska Jägareförbundet, Jägarnas Riksförbund, Föreningen Sveriges Fäbodbrukare, Lantbrukarnas Riksförbund, Rovdjursföreningen, Sveriges Ornitologiska Förening, och Världsnaturfonden är exempel på organisationer som har intresse i och påverkas av rovdjursförvaltningen.

Rovdjurscentrum

Det finns två rovdjurscentrum i Sverige - Rovdjurscentret De 5 Stora i Järvsö och Rovdjurscentret Orsa Grönklitt. Rovdjurscentrum arbetar med att sprida allsidig information om de stora rovdjuren och deras förvaltning. Den breda allmänheten är en viktig målgrupp, men även riktade informationsinsatser görs. Rovdjurscentret De 5 Stora finns i Gävleborgs län och bedriver sin informationsverksamhet genom webb (www.de5stora.com), föreläsningar, kurser, rovdjursskolor, utställningar, seminarium och trycksaker. De 5 Stora samarbetar med myndigheter, forskare och intresseorganisationer. Verksamheten finansieras delvis av Naturvårdsverket.

Polisen

Polisen är inblandad i rovdjursförvaltning främst när det gäller frågor angående trafikskada, illegal jakt och skrämsel eller avlivning av närgångna rovdjur.

Bilaga 4. Rovdjursdatabaser

Skandobs

Skandobs är ett skandinaviskt rapporteringssystem där allmänheten kan rapportera observationer av björn, järv, lodjur och varg. Skandobs ska underlätta rapportering och därmed öka allmänhetens medverkan och delaktighet i rovdjursinventeringen i Skandinavien. Naturvårdsverket har lanserat en mobilapp för Skandobs, vilken underlättar registreringen av rovdjursobservationer varhelst man befinner sig.

Rovobs

Rovobs är ett svenskt rapporteringssystem, initierat och bekostat av länsstyrelserna, där allmänheten kan rapportera observationer av rovdjur. Syftet med Rovobs är att de som berörs av rovdjur ska kunna informeras om vad som händer i närområdet för att förebygga skador på tamdjur. Nio län i centrala och södra Sverige är anslutna till Rovobs. Avsikten är att Rovobs ska ersättas med Skandobs. Blekinge län är inte anslutet till Rovobs.

Rovbase

Rovbase är en databas som samlar information om björn, järv, varg, lodjur och kungsörn. Databasen används av länsstyrelsernas besiktningsmän och kvalitetssäkrare, Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA), Viltskadecenter och Naturvårdsverket. Rovbase innehåller information om rovdjursobservationer, dna-analyser, döda rovdjur med mera. Man kan ta del av uppgifter från rovdjursförvaltningen i form av kartor, tabeller och grafer. Rovbase är delvis öppet för allmänheten och i databasen finns uppgifter från både Sverige och Norge. Hösten 2015 väntas en mer omfattande publik del av Rovbase lanseras.

Rovdjursforum

Rovdjursforum är ett nationellt redskap i länsstyrelsernas arbete med viltskador av rovdjur. I Rovdjursforum kan bidrags- och ersättningsärenden följas upp och göras tillgängligt för länsstyrelsernas personal och andra. Rovdjursforum är inte tillgängligt för allmänheten men på hemsidan finns blanketter för ansökan om bidrag och ersättning att ladda ner. Avsikten är att Rovdjursforum helt ska ersättas med Rovbase.

Älgdata

Älgdata administreras av länsstyrelserna och syftar till att samla all viktig information om älgstammen och dess påverkan på skog och trafik i en enda databas. Älgförvaltningsgrupper, enskilda jägare och andra ska på ett lätt sätt hitta information i syfte att underlätta älgförvaltningen. Endast företrädare för ett jaktområde (ett licensområde eller ett älgskötselområde) kan rapportera fällda älgar, medan statistiken är öppen för allmänheten. Älgdata lanserades under hösten 2012 med en inrapporteringsfunktion för fällda älgar och möjlighet att ta fram grundläggande statistik, och kommer fortlöpande att kompletteras med nya funktioner.

Länsstyrelsen Blekinge län
371 86 Karlskrona
Tel: 010-22 40 000
E-post: blekinge@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/blekinge
Rapporter Länsstyrelsen Blekinge län ISSN 1651–8527